Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 26. julija 2017 *

„Predhodno odločanje – Območje svobode, varnosti in pravice – Dostop do pravnega varstva v čezmejnih sporih – Direktiva 2003/8/ES – Minimalna skupna pravila v zvezi z brezplačno pravno pomočjo pri takih sporih – Področje uporabe – Ureditev države članice, s katero je določeno, da se ne povrnejo stroški prevoda dokazil, potrebnih za obravnavanje vloge za brezplačno pravno pomoč“

V zadevi C-670/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče, Nemčija) z odločbo z dne 5. novembra 2015, ki je na Sodišče prispela 15. decembra 2015, v postopku, ki ga je sprožil

Jan Šalplachta,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi J. L. da Cruz Vilaça, predsednik senata, A. Tizzano (poročevalec), podpredsednik Sodišča, M. Berger, sodnica, ter E. Levits in F. Biltgen, sodnika,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 9. novembra 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za J. Šalplachto K. Jurisch in P. Probst, odvetnika,

– za nemško vlado M. Hellmann, T. Henze in J. Mentgen, agenti,

– za češko vlado L. Březinová, M. Smolek in J. Vláčil, agenti,

– za špansko vlado M. Sampol Pucurull, agent,

– za Evropsko komisijo M. Heller in M. Wilderspin, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 1. februarja 2017

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 1 in 2 Direktive Sveta 2003/8/ES z dne 27. januarja 2003 o izboljšanju dostopa do pravnega varstva v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo pri takih sporih (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 90).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru postopka, ki ga je sprožil Jan Šalplachta zaradi plačila plač, ki mu jih družba Elektroanlagen & Computerbau GmbH, njegova nekdanja delodajalka, ni izplačala.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah 5, 6, 18 in 23 Direktive 2003/8 je navedeno:

„(5) Ta direktiva si prizadeva za pospeševanje uporabe [brezplačne] pravne pomoči v čezmejnih sporih za osebe, ki nimajo dovolj sredstev, kadar je pomoč potrebna, da se zagotovi dejanski dostop do pravnega varstva. Splošno priznano pravico do dostopa do pravnega varstva potrjuje tudi člen 47 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije.

(6) Dejanskega dostopa do pravnega varstva ne bi smelo ovirati niti pomanjkanje sredstev stranke v sporu, ne glede na to ali je tožnik ali toženec, niti težave, ki so posledica čezmejne razsežnosti spora.

[…]

(18) Zapletenost in razlike med pravnimi sistemi držav članic ter stroški, neločljivo povezani s čezmejno razsežnostjo spora, ne bi smeli onemogočati dostopa do pravnega varstva. Pravna pomoč bi morala ustrezno pokriti stroške, neposredno povezane s čezmejno razsežnostjo spora.

[…]

(23) Glede na to, da [brezplačno] pravno pomoč podeljuje država članica, v kateri sodišče zaseda ali v kateri se zahteva izvršitev, z izjemo predpravdnih nasvetov, mora v primeru, da prosilec za pravno pomoč nima stalnega ali običajnega bivališča v državi članici, v kateri zaseda sodišče, ta država članica uporabljati svojo zakonodajo v skladu z načeli te direktive.“

4 Člen 1 Direktive 2003/8, naslovljen „Cilji in področje uporabe“, določa:

„1. Namen te direktive je izboljšati dostop do pravnega varstva v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi [z brezplačno] pravno pomočjo za take spore.

2. Uporablja se za čezmejne spore v civilnih in gospodarskih zadevah ne glede na naravo sodišča. Zlasti se ne uporablja za davčne, carinske ali upravne zadeve.

3. V tej direktivi ‚država članica‘ pomeni države članice razen Danske.“

5 Člen 2 te direktive, naslovljen „Čezmejni spori“, določa:

„1. V tej direktivi je čezmejni spor tisti, v katerem ima stranka, ki zaprosi za pravno pomoč v smislu te direktive, stalno ali običajno bivališče v državi članici, ki ni država članica, v kateri zaseda sodišče ali v kateri se izvrši odločba.

2. Država članica, v kateri ima stranka stalno bivališče, se določi skladno s členom 59 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42)].

3. Relevantni trenutek za odločitev, ali gre za čezmejni spor, je čas vložitve zahtevka v skladu s to direktivo.“

6 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Pravica do [brezplačne] pravne pomoči“, določa:

„1. Fizične osebe, vpletene v spor, ki ga ureja ta direktiva, imajo pravico do ustrezne [brezplačne] pravne pomoči, da se zagotovi njihov dejanski dostop do pravnega varstva v skladu s pogoji, določenimi v tej direktivi.

2. Šteje se, da je [brezplačna] pravna pomoč ustrezna, če zagotavlja:

(a) predpravdne nasvete z namenom doseči poravnavo preden se sproži sodni postopek;

(b) [brezplačno] pravno pomoč in zastopanje na sodišču ter oprostitev ali pomoč pri prejemnikovih stroških postopka, vključno s stroški iz člena 7 in honorarji za osebe, ki jih sodišče pooblasti za opravljanje dejanj med postopkom.

Če prejemnik izgubi zadevo, v državah članicah, v katerih je stranka, ki izgubi, dolžna plačati stroške nasprotnika, [brezplačna] pravna pomoč vključuje stroške, ki jih je imela nasprotna stranka, če bi vključevala te stroške, če bi imel prejemnik stalno ali običajno bivališče v državi članici, v kateri zaseda sodišče.

[…]“

7 V členu 5 Direktive 2003/8, naslovljenem „Pogoji v zvezi s finančnimi viri“, je v odstavkih 1 in 2 določeno:

„1. Države članice podelijo [brezplačno] pravno pomoč osebam iz člena 3(1), ki so zaradi svojega premoženjskega položaja delno ali povsem nesposobne kriti stroške postopka iz člena 3(2), da jim zagotovijo dejanski dostop do pravnega varstva.

2. Premoženjski položaj posameznika oceni pristojni organ države članice, v kateri zaseda sodišče, glede na različne objektivne dejavnike, kot so dohodek, premoženje ali družinske razmere, vključno z oceno virov oseb, ki so od prosilca finančno odvisne.“

8 Člen 7 iste direktive, naslovljen „Stroški, povezani s čezmejno naravo spora“, določa:

„Pravna pomoč, podeljena v državi članici, v kateri zaseda sodišče, krije naslednje stroške, neposredno povezane s čezmejno naravo spora:

(a) tolmačenje,

(b) prevajanje dokumentov, ki jih zahteva sodišče ali pristojni organ in predloži prejemnik ter ki so potrebni za rešitev zadeve, ter

(c) potne stroške, ki jih nosi prosilec, ko zakon ali sodišče navedene države članice zahteva fizično navzočnost oseb, ki jih zadeva predstavitev prosilčeve zadeve, na sodišču in ko sodišče odloči, da zadevne osebe ne morejo biti na za sodišče sprejemljiv način drugače zaslišane.“

9 Člen 8 Direktive 2003/8, naslovljen „Stroški, ki jih krije država članica stalnega ali običajnega bivališča“, določa:

„Država članica, v kateri ima prosilec za pravno pomoč stalno ali običajno bivališče, zagotovi [brezplačno] pravno pomoč, kot je navedeno v členu 3(2), potrebno za kritje:

(a) stroškov v zvezi s pomočjo lokalnega odvetnika ali druge osebe, ki ima po zakonu pravico dajati pravne nasvete, ki so nastali v tej državi, dokler država članica, v kateri zaseda sodišče, ne prejme vloge za [brezplačno] pravno pomoč skladno s to direktivo;

(b) prevod[a] vloge in potrebnih dokazil, ko se vloga za pravno pomoč predloži organom te države članice.“

10 Člen 12 te direktive, naslovljen „Organ, ki dodeljuje [brezplačno] pravno pomoč“, določa:

„Brez poseganja v člen 8 [brezplačno] pravno pomoč odobri ali zavrne pristojni organ države članice, v kateri zaseda sodišče.“

11 Člen 13 navedene direktive, naslovljen „Predložitev in prenos vlog za [brezplačno] pravno pomoč“, določa:

„1. Vloge za [brezplačno] pravno pomoč se lahko predloži:

(a) pristojnemu organu države članice, v kateri ima prosilec stalno ali običajno bivališče (predajni organ), ali

(b) pristojnemu organu države članice, v kateri zaseda sodišče ali v kateri se izvršuje odločba (prejemni organ).

2. Vloge za [brezplačno] pravno pomoč se izpolnijo in dokazila prevedejo v:

(a) uradni jezik ali enega od jezikov države članice pristojnega prejemnega organa, ki se ujema z enim od jezikov institucij Skupnosti, ali

(b) drug jezi[k], za katerega je tista država članica navedla, da ga lahko sprejme v skladu s členom 14(3).

[…]

4. Pristojni predajni organ prosilcu pomaga zagotoviti, da so vlogi priložena vsa dokazila, za katera ve, da se zahtevajo za odločitev o vlogi. Prosilcu pomaga tudi pri zagotavljanju potrebnih prevodov dokazil skladno s členom 8(b).

Pristojni predajni organ preda vlogo pristojnemu prejemnemu organu v drugi državi članici v 15 dneh po prejemu ustrezno izpolnjene vloge v enem od jezikov, omenjenih v odstavku 2, in dokazil, po potrebi prevedenih v enega od teh jezikov.

[…]

6. Države članice storitev, opravljenih skladno z odstavkom 4, ne smejo zaračunavati. […]“

Nemško pravo

12 Člen 114(1) Zivilprozessordnung (zakonik o civilnem postopku) v različici, ki se je uporabljala v času dejanskega stanja postopka v glavni stvari (v nadaljevanju: ZPO), določa:

„Stranka, ki zaradi svojega osebnega in finančnega položaja ne more poravnati stroškov postopka oziroma jih lahko poravna samo delno ali v več obrokih, na zahtevo prejme brezplačno pravno pomoč, če so s predvideno sodno tožbo ali obrambo na voljo zadostne možnosti za uspeh in se tožba ali obramba ne zdi zlonamerna. Za čezmejno brezplačno pravno pomoč znotraj Evropske unije dodatno veljajo členi od 1076 do 1078.“

13 Člen 117 ZPO določa:

„(1) Vloga za odobritev brezplačne pravne pomoči se vloži pri sodišču, pristojnem za odločanje v zadevi; […]

(2) Vlogi je treba priložiti izjavo stranke o osebnem in finančnem položaju (družinske razmere, poklic, premoženje, dohodki in bremena) ter ustrezna dokazila. […]“

14 Člen 1076 ZPO določa:

„Za čezmejno brezplačno pravno pomoč v Evropski uniji, ki je v skladu z Direktivo [2003/8], veljajo členi od 114 do 127a, če ni v nadaljevanju določeno drugače.“

15 Člen 1078 ZPO določa:

„(1) Za prejete zahteve v zvezi s čezmejno pravno pomočjo je pristojno sodišče, ki je pristojno za odločanje v zadevi, ali izvršitveno sodišče. Vloge morajo biti izpolnjene v nemškem jeziku, dokazilom pa mora biti priložen prevod v nemškem jeziku. […]

[…]“

16 Člen 184, prvi odstavek, Gerichtsverfassungsgesetz (zakon o sodiščih) v različici, ki se je uporabljala v času dejanskega stanja postopka v glavni stvari, določa:

„Uradni jezik sodišča je nemščina.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

17 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je J. Šalplachta, ki ima stalno prebivališče v Češki republiki, pri Arbeitsgericht Zwickau (delovno sodišče v Zwickauu, Nemčija) z vlogama z dne 24. septembra 2013 in 21. oktobra 2013 vložil tožbo, s katero je predlagal, naj se družbi Elektroanlagen & Computerbau naloži, naj mu plača neizplačane plače. V okviru tožbe je tožeča stranka iz postopka v glavni stvari zaprosila tudi za dodelitev brezplačne pravne pomoči za postopek na prvi stopnji.

18 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je 27. novembra 2013 zaprosila za razširitev zaprošene brezplačne pravne pomoči na stroške prevoda dokazil o njenih dohodkih in premoženju v nemščino, ki ga je opravila poklicna prevajalska agencija s sedežem v Dresdnu (Nemčija).

19 Arbeitsgericht Zwickau (delovno sodišče v Zwickauu) je s sklepom z dne 8. aprila 2014 odobrilo brezplačno pravno pomoč za postopek na prvi stopnji, zavrnilo pa je razširitev te pomoči na stroške prevoda navedenih dokazil.

20 Landesarbeitsgericht Chemnitz (pritožbeno delovno sodišče v Chemnitzu, Nemčija) je z odločbo z dne 15. aprila 2015 zavrnilo pritožbo tožeče stranke zoper to zavrnilno sodbo. To sodišče je med drugim poudarilo, da se v skladu z določbami Direktive 2003/8 odobri kritje stroškov prevoda dokazil k vlogi za brezplačno pravno pomoč, če je ta vloga predložena predajnemu organu v smislu člena 13(1)(a) te direktive, torej pristojnemu organu države članice, v kateri ima prosilec stalno ali običajno prebivališče. S temi določbami pa ni predvideno kritje teh stroškov, če je vloga kot v obravnavanem primeru predložena neposredno prejemnemu organu v smislu člena 13(1)(b) navedene direktive, torej pristojnemu organu države članice, v kateri zaseda sodišče ali v kateri se izvršuje odločba.

21 Poleg tega po mnenju navedenega sodišča brezplačna pravna pomoč na podlagi člena 114 in člena 1078 ZPO vključuje samo stroške postopka. Ta pomoč naj torej ne bi krila stroškov prevoda dokumentov, ki se predložijo v okviru postopka preučitve vloge za brezplačno pravno pomoč, če se šteje, da so ti stroški nastali izven pravdnega postopka.

22 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari se je zoper to odločbo pritožila pri Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče, Nemčija). To sodišče meni, da Direktiva 2003/8 ne omogoča jasne ugotovitve, ali – in v kolikšni meri – mora država članica, v kateri zaseda sodišče, prevzeti stroške za prevod dokazil k vlogi za brezplačno pravno pomoč, če je tako kot v postopku v glavni stvari prosilec za brezplačno pravno pomoč sam dal prevesti ta dokazila in je vlogo predložil neposredno sodišču, pristojnemu za odločanje o zadevi, ki je pristojno tudi za odločitev o navedeni vlogi kot prejemni organ v smislu člena 13(1)(b) te direktive. Kljub temu pa poudarja, da zavrnitev razširitve brezplačne pravne pomoči na stroške prevoda teh dokazil, ob predpostavki, da pomeni omejitev učinkovitega dostopa do sodišča, sledi legitimnemu cilju, in sicer temu, da se državni proračun države članice, v kateri zaseda sodišče, razbremeni stroškov, ki naj bi jih krila država članica, v kateri ima prosilec stalno ali običajno prebivališče.

23 V teh okoliščinah je Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali pravica fizične osebe do učinkovitega dostopa do sodišč v čezmejnih sporih v smislu člena 1 in člena 2 Direktive 2003/8 zahteva, da brezplačna pravna pomoč, ki jo odobri Zvezna republika Nemčija, vključuje stroške, ki so tožeči stranki nastali za prevod izjave in dokazil, priloženih k vlogi za brezplačno pravno pomoč, če tožeča stranka hkrati s tožbo predloži vlogo za brezplačno pravno pomoč sodišču, pristojnemu za odločanje v zadevi, ki je tudi pristojni prejemni organ v smislu člena 13(1)(b) [te d]irektive, in je sama poskrbela za prevod?“

Vprašanje za predhodno odločanje

24 Predložitveno sodišče z vprašanjem za predhodno odločanje v bistvu sprašuje, ali je treba člene 3, 8 in 12 Direktive 2003/8 v medsebojni povezavi razlagati tako, da brezplačna pravna pomoč, ki jo odobri država članica, v kateri zaseda sodišče in v kateri je fizična oseba s stalnim ali običajnim prebivališčem v drugi državi članici predložila vlogo za brezplačno pravno pomoč v okviru čezmejnega spora, vključuje tudi stroške, ki jih je ta oseba vnaprej plačala za prevod dokazil, potrebnih za obravnavanje te vloge.

25 Za odgovor na to vprašanje je treba navesti, da je namen Direktive 2003/8 glede na njeno uvodno izjavo 5 prizadevanje za pospeševanje uporabe brezplačne pravne pomoči v čezmejnih civilnih in gospodarskih zadevah za to, da se osebam, ki nimajo dovolj sredstev, v skladu s členom 47, tretji odstavek, Listine o temeljnih pravicah zagotovi dejanski dostop do pravnega varstva.

26 Kot je namreč navedeno v uvodni izjavi 6 te direktive, dejanskega dostopa do pravnega varstva ne bi smelo ovirati niti pomanjkanje sredstev stranke v sporu niti težave, ki so posledica čezmejne razsežnosti spora.

27 V zvezi s tem iz navedene direktive izhaja, da jezikovne prepreke ne bi smele ovirati možnosti osebe, ki ima stalno ali običajno prebivališče v drugi državi članici, kot je država članica, v kateri zaseda sodišče, da v celoti uveljavlja svoje pravice pred sodišči druge države, če je jezik postopka te zadnje države članice drugačen od jezika postopka prve države članice. Ta zahteva se nanaša tudi na dokumente in dokazila, ki so zaradi čezmejne razsežnosti spora sestavljeni v jeziku, ki ni jezik postopka, in jih je zato treba dati prevesti.

28 V tem okviru je s členom 3(1) in (2) navedene direktive zagotovljena pravica vsake fizične osebe, vpletene v čezmejni spor v civilnih ali gospodarskih zadevah, do „ustrezne“ brezplačne pravne pomoči.

29 V zvezi s postopkom za predložitev vloge za brezplačno pravno pomoč je v členu 13(1) Direktive 2003/8 za zagotovitev dejanskega dostopa do pravnega varstva določeno, da ima prosilec za brezplačno pravno pomoč na voljo dve možnosti, ker lahko predloži vlogo za brezplačno pravno pomoč bodisi pristojnemu organu države članice, v kateri ima stalno ali običajno bivališče, ki je v členu 13(1)(a) te direktive opredeljen kot predajni organ, bodisi pristojnemu organu države članice, v kateri zaseda sodišče ali v kateri se izvršuje odločba, ki je v členu13(1)(b) navedene direktive opredeljen kot prejemni organ.

30 Glede obsega pravne pomoči je, najprej, v členu 3(2) Direktive 2003/8 določeno, da se ta pomoč šteje za „ustrezno“, če prosilcu zagotavlja predpravdne nasvete, pravno pomoč in zastopanje na sodišču ter oprostitev ali kritje prejemnikovih stroškov postopka, vključno – odvisno od okoliščin – z morebitnimi stroški, ki nastanejo nasprotni strani, če prosilec za brezplačno pravno pomoč izgubi.

31 Dalje, v skladu s členom 7 te direktive brezplačna pravna pomoč, odobrena v državi članici, v kateri zaseda sodišče, krije stroške, neposredno povezane s čezmejnim značajem spora, in sicer stroške tolmačenja, stroške prevajanja dokumentov, ki jih zahteva sodišče ali pristojni organ in predloži prejemnik ter ki so potrebni za rešitev zadeve, ter morebitne potne stroške, ki jih nosi prosilec.

32 Nazadnje, v členu 8 navedene direktive, naslovljenem „Stroški, ki jih krije država članica stalnega ali običajnega bivališča“, je določeno, da ta država članica krije stroške v zvezi s pomočjo lokalnega odvetnika ali druge osebe, ki ima po zakonu pravico dajati pravne nasvete, ki so nastali na njenem ozemlju, dokler država članica, v kateri zaseda sodišče, ne prejme vloge za brezplačno pravno pomoč, in v zvezi z dokazili, potrebnimi za njeno obravnavanje, ko se vloga predloži organom države članice stalnega ali običajnega prebivališča.

33 V obravnavani zadevi predložitveno sodišče utemeljuje ta predlog za sprejetje predhodne odločbe z dvomi glede ugotovitve, katera država članica bi morala kriti stroške prevoda dokazil, potrebnih za obravnavo vloge za brezplačno pravno pomoč, ker je prosilec za brezplačno pravno pomoč uporabil možnost iz člena 13(1)(b) Direktive 2003/8 s tem, da je to vlogo naslovil neposredno na prejemni organ.

34 Ugotoviti je treba, prvič, da mora biti brezplačna pravna pomoč, do katere imajo pravico fizične osebe, vpletene v čezmejni spor, glede na besedilo člena 3(2) navedene direktive „ustrezna pomoč“, da se zagotovi dejanski dostop do pravnega varstva.

35 Vendar je, kot je v bistvu v točki 42 sklepnih predlogov poudaril generalni pravobranilec, predložitev vloge za brezplačno pravno pomoč, pa naj bo to predajnim organom ali prejemnim organom, pogoj za zagotovitev dejanskega dostopa do pravnega varstva, ki se skuša v skladu s členom 47(3) Listine o temeljnih pravicah zagotoviti s to direktivo.

36 V tem okviru je treba opozoriti, da so dokazila k vlogi za brezplačno pravno pomoč v sistemu Direktive 2003/8 še posebej pomembna. V skladu s členom 5(1) te direktive se namreč pravna pomoč dodeli osebam, ki zaradi svojega premoženjskega položaja v celoti ali delno niso sposobne kriti stroškov postopka. Na podlagi člena 5(2) navedene direktive premoženjski položaj posameznika oceni pristojni

organ države članice, v kateri zaseda sodišče, glede na različne objektivne dejavnike, kot so dohodek, premoženje ali družinske razmere. Če prosilec ne predloži nekaterih dokumentov, ki dokazujejo njegov osebni ali finančni položaj, taki vlogi za brezplačno pravno pomoč ni mogoče ugoditi. Navedena dokazila so torej predpogoj za pridobitev te pomoči.

37 Drugič, spomniti je treba, da na podlagi člena 12 Direktive 2003/8 v povezavi z uvodno izjavo 23 te direktive brezplačno pravno pomoč „[b]rez poseganja v člen 8“ te direktive odobri ali zavrne država članica, v kateri zaseda sodišče.

38 Za namen zadeve iz postopka v glavni stvari je treba poudariti, da v skladu s členom 8(b) navedene direktive država članica, v kateri ima prosilec za brezplačno pravno pomoč stalno ali običajno bivališče, zagotovi brezplačno pravno pomoč, potrebno za kritje stroškov za prevod vloge za brezplačno pravno pomoč in dokazil, potrebnih za njeno obravnavanje, „ko se vloga predloži organom te države članice“.

39 V teh okoliščinah je treba določilo iz člena 8(b), zadnji stavek, Direktive 2003/8 razlagati tako, da ne izraža pogoja, ki ga mora v vseh primerih izpolniti prosilec za pravno pomoč, da bi se mu lahko krili navedeni stroški, ampak zgolj določa možnost, v okviru katere lahko prosilec prejme kritje teh stroškov v državi članici stalnega ali običajnega prebivališča, ne da bi se s tem izključilo tako kritje, ko je vloga – kot v obravnavani zadevi – predložena v državi članici, kjer zaseda sodišče.

40 Povedano drugače, tako kot je v točki 53 sklepnih predlogov v bistvu poudaril generalni pravobranilec, je treba člen 8(b) Direktive 2003/8 razumeti tako, da je z njim določeno – kot izjema od splošnega pravila, da stroške, povezane s čezmejno razsežnostjo spora, krije država članica, kjer zaseda sodišče – da država članice stalnega ali običajnega prebivališča krije stroške prevoda vloge za pravno pomoč in dokazil, potrebnih za njeno obravnavanje.

41 Tretjič, ugotoviti je treba, da bi bila izključitev kritja s strani države članice, kjer zaseda sodišče, stroškov, povezanih s prevodom dokazil, potrebnih za obravnavanje vloge za brezplačno pravno pomoč, v nasprotju s cilji, ki jim sledi Direktiva 2003/8, kot so navedeni v točkah od 25 do 27 te sodbe, ki se nanašajo na dejanski dostop do pravnega varstva, če bi se odločil vlogo za pomoč predložiti neposredno prejemnemu organu.

42 Kot izhaja iz točke 29 te sodbe, je namreč s členom 13 Direktive 2003/8 prosilcu za brezplačno sodno pomoč dana na voljo izbira med dvema možnostma, ki nista v hierarhičnem razmerju, ker mu je omogočeno, da predloži vlogo za brezplačno pravno pomoč bodisi predajnemu bodisi prejemnemu organu.

43 Toda če bi bili stroški, povezani s prevodom dokazil, potrebnih za obravnavanje vloge za brezplačno pravno pomoč, kriti samo, kadar se prosilec za pravno pomoč obrne na pristojne organe države članice svojega stalnega ali običajnega prebivališča, bi to vodilo – napačno – do tega, da bi bila pridobitev brezplačne pravne pomoči v zvezi s temi stroški odvisna od postopkovne možnosti, ki bi jo izbrala zadevna oseba, in bi se s tem odvzelo smisel členu 13(1)(b) Direktive 2003/8, ki določa možnost predložitve vloge za brezplačno pravno pomoč neposredno prejemnemu organu.

44 Poleg tega bi, kot je v točki 46 sklepnih predlogov poudaril generalni pravobranilec, taka izključitev lahko vodila do postopkovne odločitve, ki bi bila za prosilca za brezplačno pravno pomoč težja. Namesto predložitve vloge za brezplačno pravno pomoč neposredno sodišču, pristojnemu za odločitev o vsebini spora, bi moral navedeni prosilec za pridobitev povračila stroškov v zvezi z vlogo za brezplačno pravno pomoč sprožiti dva ločena postopka – prvega pri pristojnem sodišču države članice, v kateri zaseda sodišče, zaradi zagotovitve spoštovanja procesnih rokov, in drugega pri organih države članice njegovega stalnega ali običajnega prebivališča.

45 Tak položaj bi torej za osebo, ki je stranka v čezmejnem sporu ter ki nima potrebnih sredstev za kritje sodnih stroškov in je v slabšem položaju zaradi čezmejne razsežnosti navedenega spora, pomenil oviro za izvajanje pravice do dejanskega dostopa do pravnega varstva.

46 Pojasniti je treba tudi, da je namen Direktive 2003/8 že glede na njen naslov „izboljšati dostop do pravnega varstva v čezmejnih sporih“ z nadomestitvijo sistema sodelovanja na področju brezplačne pravne pomoči, vzpostavljenega z Evropskim sporazumom o prenosu vlog za pravno pomoč, podpisanim v Strasbourgu 27. januarja 1977, ki je določal mehanizme obveščanja in prenosa, ni pa urejal vprašanja obsega brezplačne pravne pomoči v državi članici, v kateri zaseda sodišče.

47 Glede na navedeno je treba na vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti, da je treba člene 3, 8 in 12 Direktive 2003/8 v medsebojni povezavi razlagati tako, da brezplačna pravna pomoč, ki jo odobri država članica, v kateri zaseda sodišče in v kateri je fizična oseba s stalnim ali običajnim prebivališčem v drugi državi članici predložila vlogo za brezplačno pravno pomoč v okviru čezmejnega spora, vključuje tudi stroške, ki jih je ta oseba vnaprej plačala za prevod dokazil, potrebnih za obravnavanje te vloge.

Stroški

48 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člene 3, 8 in 12 Direktive Sveta 2003/8/ES z dne 27. januarja 2003 o izboljšanju dostopa do pravnega varstva v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo pri takih sporih je treba v medsebojni povezavi razlagati tako, da brezplačna pravna pomoč, ki jo odobri država članica, v kateri zaseda sodišče in v kateri je fizična oseba s stalnim ali običajnim prebivališčem v drugi državi članici predložila vlogo za brezplačno pravno pomoč v okviru čezmejnega spora, vključuje tudi stroške, ki jih je ta oseba vnaprej plačala za prevod dokazil, potrebnih za obravnavanje te vloge.

Podpisi